

Alt Samplach 4: Todhchaí na Gaeilge

Plean

- **Tús:** Cad is fiú an Ghaeilge?
- **Corp:** Alt 1. Oidhreacht agus céim síos
Alt 2. Athbheochan
Alt 3. Daoine sa saol poiblí
Alt 4. An teanga agus an cultúr
Alt 5. An Ghaeilge ar an idirlíon
Alt 6. Gaelscoileanna
Alt 7. Dóchas
- **Críoch:** Seanfhocal.

Alt Iomlán

TODHCHAÍ NA GAEILGE

- alt 1** { Cad is fiú an Ghaeilge? Cén fáth a bhfuil sí éigeantach sna scoileanna? Ní oireann sí don tsochaí nua-aimseartha seo ina bhfuil béim ar an ollchultúracht. Cén fáth nach ligfí le faillí í leis an gcuid eile den aimsir chaite? Ansin, is féidir linn aghaidh a thabhairt ar an todhchaí gan aon cheangail a bheith againn le teanga seanaimseartha.
- Go pearsanta, ní aontaím leis na hargóintí sin in aon chor. Creidim gur cuid dár n-oidhreacht í an Ghaeilge agus go bhfuil sí fós i mbarr a sláinte sa tír seo.
- Tá stair fhada chasta ag baint leis an nGaeilge. Teanga ársa is ea í a bhfuil litríocht scríofa aici ag dul siar go dtí an séú haois. Bhí sí á labhairt go forleathan sa tír seo go dtí lár an naoú céad déag nuair a chuir an buille ba thubaistí a thit ar an gcine Gaelach brú mór ar a stadas mar theanga choitianta na ndaoine. Réab an Gorta Mór an tír i lár na naoú haoise déag agus cailleadh na milliúin daoine de bharr an ocráis. Chuaigh thart ar mhíliúin ar imirce chun saol níos feara a bhaint amach dóibh féin agus is beag úsáid a d'fhéadfaidís a bhaint as an nGaeilge i Londain, Nua Eabhrac nó Sydney. Ina dhiaidh sin, ceanglaíodh an Ghaeilge le bochtaineacht agus bhí fonn mór ar thuismitheoirí go mbeadh Béarla ag a bpáistí ionas go mbeidís ábalta dul i ngleic leis an saol Béarla lárnach a bhí timpeall orthu.
- Rinne Conradh na Gaeilge (1893) gach iarracht í a athbheochan mar theanga labhartha agus d'éirigh leo go pointe áirithe súim a chothú sa teanga. Sa bhliain 1922, ardaíodh stádas na Gaeilge nuair a rinne an rialtas dúchasach teanga éigeantach di ar shiollabas na scoileanna. Tá daoine fós idir dhá chomhairle faoi seo. Tá dream amháin a déarfadh gur cothaíodh gráin don Ghaeilge. Tá dream eile a chreideann nach mbeadh an Ghaeilge ar marthain fós murach an feachtas seo.
- alt 2** { I láthair na huair, is í an Ghaeilge teanga náisiúnta na tíre seo agus le deanaí déanann polaiteoirí éagsúla iarracht pé Gaeilge a bhíonn acu a labhairt. Ní leor an "cúpla focal" ar nós "A Dhaoine Uaisle" a úsáid ag tús óráide agus leanúint leis an mBéarla ansin. Má bhíonn Gaeilge ag daoine sa saol poiblí agus má bhaintear úsáid aisti, tugtar tacaíocht don teanga.
- alt 3** { Is í an Ghaeilge a idirdhealaíonn muintir na hÉireann ó gach cine agus ó gach cultúr eile.

- alt 4 } Is cuid dár bhféiniúlacht í agus is cuid dár n-ionraiceas í chomh maith. Is cuid lárnach dár gcultúr í agus treisíonn sí ár n-íomhá mar náisiún neamhspleách.
- Ní féidir a rá nach bhfuil áit ag an nGaeilge i saol an lae inniu. Tá cultúr saibhir againn sa tír seo. Tá an cultúr fite fuaithe le teanga na Gaeilge, le ceol, le rince, le litríocht, le miotaseolaíocht agus laochra. Tá muintir na hÉireann an-bhródúil as an gcultúr agus teastaíonn uathu é a chaomhnú. Féach ar na sluaite a théann go dtí an tOireachtas, féile mhór na Gaeilge, chuile bhliain. Bíonn níos mó ná muintir na Gaeltachta ag éisteacht le raidió na Gaeltachta agus ag féachaint ar TG4. Tá daoine óga galánta (ag cur na gcláracha i láthair ar TG4) ar nós Ghráinne Seoighe agus Páidí Ó Lionáird gan trácht ar Hector craiceáilte.
- alt 5 } Tá neart gréasán ar an idirlíon atá ag freagairt ar phobal labhartha na Gaeilge. Tá cúrsaí ollscoile inar féidir le daltaí an cúrsa léinn ar fad a dhéanamh trí mheán na Gaeilge, cuir i gcás, Ollscoil Chathair Bhaile Átha Cliath agus Ollscoil na Gaillimhe ina measc. Tá éileamh mór ar an nGaeilge i Meiriceá agus teastaíonn ó dhaoine de bhunadh Éireannach filleadh ar a bhfréamhacha agus í a fhoghlaim. Má dhéantar cuardach ar an idirlíon, bíonn sé soiléir go mbíonn ranganna Gaeilge ar siúl ó Bhoston go California.
- alt 6 } Is fás aon oíche é fás na nGaelscoileanna ag an mbunleibhéal sa tír seo. Gach bliain, osclaítear Gaelscoil nua atá ag freastal ar éileamh na dtuistí i gceantair ó Luimneach go Dún na nGall. Mura mbeadh an Ghaeilge in oiriúint do shaol an lae inniu, cén fáth a mbeadh oideachas trí Ghaeilge ag teastáil ó na daoine seo? As seo amach, tá gach cuma ar an scéal go mbeidh éileamh ar oideachas trí mheán na Gaeilge ag an dara leibhéal chun leanúnachas na teanga a chaomhnú.
- alt 7 } Táim dóchasach faoi thodhchaí na Gaeilge. Ní féidir a shéanadh go bhfuil éileamh mór uirthi in ainneoin lucht a cáinte. Tá corp na teanga fós sláintiúil agus croí na teanga ag bualadh go láidir agus, le cúnamh Dé beidh fás agus borradh uirthi sa todhchaí.
- Mar a deir an seanfhocal "Tír gan teanga, tír gan anam." Ní dóigh liom go bhfuil anam na tíre i mbaol go fóill!

Gluais

Éigeantach – compulsory	Siollabas – syllabus
Ollchultúracht – multiculturalism	Féiniúlacht – identity
Is cuid dár n-oidhreacht í – It is part of our heritage	An-bhródúil – very proud
Teanga ársa – ancient language	Filleadh ar a bhfréamhacha – return to their roots
Cine Gaelach – Gaelic race	Dóchasach – optimistic
Ionas go – so that	Éileamh – demand

